

Ugens bytte- og nytteværdier

(uge 9, år 2011)

C2O-indekset – der, siden industrialiseringen begyndte, har været tæt knyttet til afbrændingen af fossile brændsler, udslippet af CO₂, CO₂-indekset – nærmede sig i ugens løb de 490, 2007s niveau, hvor man befandt sig umiddelbart foran finanskrisen.

Bytteværdien for fødevarer satte ifølge en FN-undersøgelse absolut rekord i uge 9. De globale fødevarerpriser var steget 8 måneder i træk, primært på grund af øget efterspørgsel på f.eks. kød og andre mere forædlede fødevarer i de fremstormende økonomier. Den globale opvarmning – der havde været med til at give tørke i Rusland og både tørke og oversvømmelser i Australien og dele af mellem og Sydamerika, Sydafrika – var også medspiller i forhold til de globale prisstigninger på fødevarer.

Oprøret i de nordafrikanske og mellemøstlige diktaturer, som vesten har støttet direkte og indirekte siden disse områder mistede status som decideret europæiske kolonier, betød at regionen mistede en del af sin nytteværdi i ugen der gik.

De folkelige oprør i det nordlige Afrika, hvor især Muammar Gaddafi har mistet nytteværdi, anfægter den politiske stabilitet i området. Vore ledere har arbejdet sammen med deres i regionen, selv om regimerne mangler enhver form for demokratisk legitimitet. Argumenterne, der har været brugt internt i den politiske selvbeskrivelse som forsvar for samarbejdspolitikken med tyranner, despoter og diktatorer, er gået på, at man da i det mindste vidste, hvor man havde alle de fattige muslimer, så længe de blev holdt nede, og at man aldrig kunne vide, hvad der ville ske, hvis denne milliard fattige mennesker pludseligt blev frie. Det var den frie verdens argument for at bidrage til disse gruppers fattigdom og ufrihed.

2/3 af verdens kendte oliereserver befinder sig i regionen, og den politiske stabilitet i området er derfor helt afgørende for forsyningerne af det livgivende drivmiddel i vor økonomi og for vore muligheder for at fortsætte med at sætte turbo på den globale opvarmning.

Den demokratiske proces, debatmiljøet om udviklingen i mellem-østen, svarer til miljødebatten i og omkring alle væsentlige økonomiske spørgsmål. Vi kan f.eks. gå lidt tilbage i tid. Indledningen og afslutningen på Danmarks engagement i den anden Irak-krig markeredes f.eks. med 2 gange løgn:

(Løgn 1): Vi ved, at Fogh vidste, at han ikke vidste, hvad han sagde, at han vidste om Saddams masseødelæggelsesvåben. Påskuddet, for at gå i krig i 2003 sammen med verdens sidste supermagt, dækkede over det sande motiv, nemlig de 120 000 000 000 tønder olie, der stadig ligger begravet i den irakiske ørken. I den forløbne uge er et af de største olieraffinerier blevet saboteret af Irakiske frihedskæmpere. 25% af landets olieproduktion er sat ud af drift over de næste 6 måneder.

(Løgn 2): Vi ved, at det var forkert, når Fogh som begrundelse for at trække sig ud af engagementet i Irak, påstod, at nu kunne landet selv klare sikkerhedssituationen.

”Hvad der er godt for mig, det er godt for Venstre”, havde man ifølge et radioforedrag fortalt Birthe Rønn Hornbæk for mange år siden. Der var tale om en selvbiografisk omskrivning af det liberale credo, som siger, at hvad der er godt for den enkelte, det er godt for helheden.

Liberalisternes glade budskab svarer fint til den økonomiske fagvidenskabs påstand om, at de rige kan producere og forbruge sig ud af enhver problemstilling. Hvad der er godt for den ene på markedets vilkår, det er godt for alle, siger liberalisterne i deres forsøg på at gøre sig populære hos vælgersegmentet, forbrugeren.

Birthe Rønn er ikke længere noget politisk aktiv for partiet venstre. Hun sælger ikke stemmer mere. Som håndlanger for Dansk Folkeparti har hun set sig nødsaget til at springe op og falde ned på 460 statsløse palæstinenseres ret til dansk statsborgerskab. Ifølge FN-konventionen er det netop sådan, at børn født af statsløse i et land automatisk har krav på statsborgerskab i det pågældende land, når de bliver gamle nok til at være myndige.

Søren Krarup har, fredag i uge 9, år 2011, stillet forslag om, at Danmark opsiger sine forpligtelser i forhold til FN-konventionen på dette område. I den anledning er det yderst relevant at minde om, at den officielle begrundelse for at invadere Irak i 2003 var Saddam Husseins manglende vilje til at leve op til netop FN-konventionerne!

Oliens bytteværdi er yderst afgørende for de forskellige mellemøstlige diktators politiske nytteværdier for os. Birthe Rønns politiske nytte- og bytteværdi er heller ikke særlig entydig for hverken Venstre eller den danske økonomi længere. Hensynet til regeringens parlamentariske grundlag, DF, de indvandrerfjendske præster, har drevet integrationsministeren så langt ud, at hun enten må gå frivilligt, når rapporten, som hun selv skal lave, er der i næste uge, ellers ”bliver hun gået”.

Ikke kun de globale fødevarepriser, men også benzinprisen har sat rekord i denne uge. 12,28 kr. for en l. 95 oktan kom vi op på. Kornpriserne nærmer sig de 200 kr. pr. 100 kg., men afregningspriserne på svinekød er ikke fulgt med op endnu, hvorfor svinebønderne gisper efter vejret.

EU's centralbankdirektør varsler om rentestigninger. Det kan betyde problemer for de mange teknisk insolvente husejere, herunder Lars Løkke Rasmussen, der skylder lidt over 6 millioner på sin villa, der i øjeblikkelig har en bytteværdi på højest 4,5 million.

Det ser med andre ord ud til, at det økonomiske systems indflydelse på det globale klima, mangelen på olie og fattigdommen i den tredje verden for alvor begynder at spille sammen, på en måde, hvor man må sige, at den vestlige verdens succes i økonomisk forstand og dens destruktive indflydelse på jordens evne til at generere føde og energi til jordens mange mennesker, langt fra er konstruktiv i nogen form for overordnet rationelt og moralsk forpligtende betydning. I det hele taget burde de store fortællingers tid nok have stoppet for længe siden.

I klassisk marxistisk forstand orienterede man sig som om, at alle værdier dybest set kunne føres tilbage til den mængde af arbejde, der lå bag de varer og ydelser, der kunne finde sin bytteværdi på markedet. Det var det identiske udgangspunkt, som man lagde til grund for sin analyse af økonomien, hvor økonomien samtidigt blev beskrevet som det materielle grundlag, basis, for kulturen, der her skulle kunne forklares som et afledt fænomen i forhold til økonomien, arbejdsprocesserne. I klassisk materialistisk marxistisk forstand kan kulturen forklares som en overbygning på det materielle grundlag.

I dag er marxisterne helt tavse. De har købt aktier, er blevet boligejere, og i det hele taget så er de vendt tilbage til de borgerlige dyder. At

diskutere med dem, er lige så let som at hive et argument ud af et rustent billede af selveste Karl Marx med skæg og det hele. Dem, der læste Karl Marx, hævder måske i deres stille sind, at de endnu tror på arbejdsværditeorien og at de kan forklare kapitalismens krise med udgangspunkt i teorien, hvor distinktionen mellem bytte og nytteværdi er helt vital. De tror på den entydige store forklaring, men er tavse som graven.

Det moderne projekt handler om at forklare alt ud fra det eneste ene. Marxismen var en materialistisk udgave af dette moderne projekt. Dens forgængere var mere åndelige.

I oversættelsen af Koranen bliver Allah omtalt som den eneste ene. Kristendommen ser også sig selv som en religion, der centrerer sig om den eneste ene. På den måde er disse to religioner fælles om monoteismen sammen med jødedommen, der dog slet ikke må nævne den eneste ved navn.

Modernismen, som den f.eks. kommer til udtryk i Immanuel Kants "Kritik der reinen Vernunft" fra 1804, er måske det bedste udtryk for den analytisk deduktive metode og tro på den form for modernistisk oplysning og rationalitet, der stadig fungerer som idealet, realitetsprincippet i forklaringerne, bag om ryggen på vore dages iagttagere af det moderne samfund.

Troen – på at alle logiske værdier og at alle værdier i økonomisk forstand lader sig sammenligne, måle, indskrive i en og samme form for logik, og dermed i sidste ende kan føres hen til en og samme orden, identitet – den virker stadig bag om ryggen på os altid moderne mennesker. Vi tror på menneskets udtræden af den selvforskyldte umyndighed, vi tror på at oplysning og rationel tankegang kan føre menneskeheden ind i det harmoniske samfund, hvor den herredømmefri diskurs er indtrådt med den gensidige forståelse og respekt alle fornuftige iagttagere imellem. Det er ikke sikkert, at vi er i stand til at formulere det, men det er der nok i baggrunden, som indholdet i det vi mener, når vi taler om humanisme og fornuft.

Som systemteoretiker er det dog hverken muligt at reducere nytteværdierne eller bytteværdien til et udtryk for det eneste ene, hvor ud fra alt andet kan forklares. Nytte for Anders Fogh Rasmussen, for Muammar Gaddafi, Birthe Rønn Hornbech og for de millioner og atter

millioner, der er fanget ind af fattigdom i oplandet til de rigere dele af jordens snart 7 milliarder mennesker, er og blive usammenlignelige størrelser. Og det forhold, at nogle kan betale og andre absolut ikke kan betale prisen for de begrænsede ressourcer, som er så afgørende for det menneskelige liv, betyder ikke, at prisen altid er rationel, dvs. sat af en mekanisme, der af uransagelige veje sørger for den bedste af alle verdener. Det at de mange fattige slet ikke har andel i det pengeøkonomiske system, betyder faktisk at det pengeøkonomiske systems mål for værdi, bytteværdi, kun meget indirekte har gyldighed for dem. De er ekskluderet i forhold til pengeøkonomien, den store globale markedsøkonomi.

Det kan godt være, at de store grupper i det ekstremt fattige område omkring Sahara oplever, at deres livsgrundlag ændrer sig som følge af den pengeøkonomiske aktivitet; at den landbrugsjord, som de har dyrket og levet af, købes op af pengestærke aktører fra Europa, USA, Kina, Indien, Saudi Arabien, dvs. det kan godt være, at de mærker fattigdommen, den globale opvarmning, tørken, sulten på kroppen, og det kan også godt være, at deres fattigdom delvist kan forklares som resultat af forbruget og omsætningen i pengeøkonomisk forstand, men ingen af de tilstande, der findes som menneskeligt mentalt nærvær noget steds på jord, kan reduceres til et sammenligneligt udtryk for overordnet nytte, eller noget andet adækvat udtryk for værdi i det hele taget. Bytteværdien er således heller ikke noget overordnet sammenligneligt mål vor værdi, der hvor de 7 milliarder jordboere netop har hver sin usammenlignelige oplevelse af prisen på varen eller ydelsen.

Budskabet, om at de velstillede kan forbruge sig ud af alverdens mangelsituation, det sælger hysterisk godt hos det købedygtige segment. Budskabet er en kommerciel succes, men det kvalificerer det ikke som sandt i videnskabelig forstand at det kan sælges.

De moderne forbrugere af politiske budskaber og andre former for ydelser og varer, der faldbydes på markedet for ideologiske og kommercielle budskaber, har lært at se på det, der umiddelbart er godt for forbrugeren selv, som om det også er befordrende for udviklingen hen mod den bedste af alle verdener.

Men det, der var godt for Anders Fogh Rasmussens videre karriereforløb som Natos Generalsekretær, dvs. hans inddragelse af Danmark i USA's ulovlige krig for olie i Irak, det var hverken godt for Iraks befolkning, jordens klima eller den nationale selvforståelse i sta-

folkning, jordens klima eller den nationale selvforståelse i staten Danmark.

Det der umiddelbart var godt/nødvendigt for Birthe Rønn Hornbæks virke som integrationsminister, det var slet ikke godt for de statsløse palæstinensere. Det var heller ikke godt for Danmarks forsøg på at beskrive sig selv som en nation, der i det hele taget gerne vil leve op til nogle overordnede standarder for, hvordan man behandler hinanden som mennesker, fornuftsvæsener.

Danskerne er som nationalitet de tredje mest svinende af alle nationaliteter. Det afslørede en undersøgelse af Verdensnaturfonden, som kom i slutningen af 2010. Vort samlede miljømæssige fodaftryk, hvad forbrug af ressourcer og CO2-emissioner angår, overgås kun af Saudi Arabien og Qatar. Påstanden om, at vi bare skal bestræbe os på at opnå, hvad vi umiddelbart oplever som det bedste for os selv, fordi det dybest set vil bidrage til realiseringen af den bedste af alle verdener, den er så forbandet løgnagtig, så det kræver udbredelsen af en helt anden forklaring, dvs. en forklaring der er alt andet end salgbar hos de selvfede danskere. Budskabet handler om, at hvad vi synes om og finder umiddelbart godt for os selv, det er dybest set noget lort for alle andre og vore egne kommende generationer.

Budskabet om de selvfede danskeres sande værdimæssige bidrag til denne verden handler bl.a. om, at budskabet ikke kan sælges hos danskerne. Det betyder faktisk, at markedsmekanismen er skyld i sin egen umyndighed; for den forhindre, at sandheden om de selvfedes adfærd vinder over deres løgnagtige, men mere kommercielt succesfulde former for selvbeskrivelse.

Danskerne har ifølge sin tidligere statsminister ikke brug for smagsdommere, ekspertviden, og viden, der ikke respekterer individets position som sin egen ukrænkelige smagsdommer. Politikere og medier lever af at sælge budskabet om, at den enkelte forbrugers individuelle interesser og præferencer pr. definition bidrager til et marked, hvor bytteværdien er det overordnede mål for det fælles bedste og garantien for en udvikling mod den bedste af alle verdener. De er det levende bevis på, at demokratiet og markedet på ingen måde går op i en og samme overordnede form for rationalitet.

Mvh. Steen